

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI: —

Dr. BOROS GYÖRGY.

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	149	Elnöki megnyitó.....	154
Ima, Kovács Lajos.....	151	Titkári jelentés	157
A Dávid Ferenc Fgyelet XXV-ik		Dávid Ferenc emlékére	164
közgyűlése	153	Egyházi és iskolai mozgalmak ..	164

SIMON LÁSZLÓ orgona és harmonium készítő
KOLOZSVÁRT, Jókai-u. 5. sz.

Elvállalok bármily kivitelű új orgona készitést, átalakitást,
kibővitést és hangolást, valamint iskolai harmonium készitést.

Továbbá szószék fölé koronákat jótállás mellett szilárd
anyagból és a kitűzött időre pontosan elkészítve.

Szíves pártfogását kéri

mély tisztelettel

SIMON LÁSZLÓ, orgonakészítő.

Szabott árak! Jutányos árak!

A nyári idényre ajánl: **NEUMANN M.**

Cs. és királyi udvari szállító.

KOLOZSVÁROTT, Mátyás király-tér.

Tennis-öltönyöket
Vászon- és lustre-öltö-
nyöket
Crème és csikozott ten-
nis-flanell nadrágokat

Turista-öltönyöket
Turista-gallérokat
Eső- és porköpenyeket
a legszebb és
legcélszerűbb kivitelbeu.

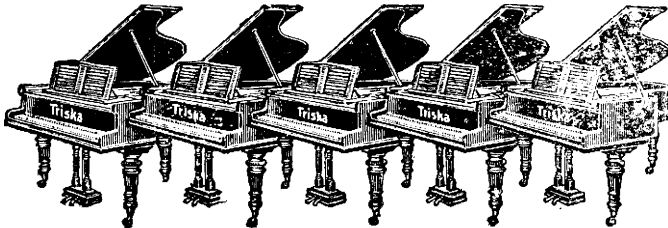
Nagy választék gyermek- és fiu-öltönyökben.

Minták és képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Megrendeléseknél elegendő mértéknek egy régi öltöny bekül-
dése. Gyermekruhák rendelésénél elegendő, ha a gyermek korát,
a kívánt színt és árt velem közlik.

Zongorák, Pianinók, Cimbalom

és Harmoniumok. — Csak elsőrendű gyárt-
mányok. Legszolidabban vásárolhatók és bérelhetők:

TRISKA J. hírneves zongoratermében Kolozs-
várott. — Alapított 1870-ben.

Hangolásokat és javításokat szakszerűen készít.
Szakképzett hangolót vidékre is azonnal küld.

RADICS SÁNDOR **KOLOZSVÁR**
 KÖNYVEKET MAGAS ÁRBAN VESZ
 ÉS FÉLÁRÉRT AD.

Mestitz Mihály és Fiai

császári és királyi udvari szállítók.

Erdély legnagyobb butorgyára

(a legnagyobb butorbevásárlási forrás)

Teljes menyasszonyi kelengyék. Fügönyök, ágy- és asztalneműk, futó- és szalonszönyegek, vas- és rézbutorok, matrácok, stb. — Hazai gyártmányok! — Kívánatraköltségvetést és művészi kivitelű rajzokat küldünk. — Meghívásra szakemberünk mintagyűjteményünket személyesen bemutatja.

Marosvásárhelyt

Széchenyi-tér 41,
Korzó-káv. mell.

Kolozsvárt

Unió-utca 7. szám
Telefonszám : 661.

! Akinek bőrönd kell, ne tévessze el az igazi bőrönd-készítőt - - - !

Wesselényi Miklós-utca 5. sz.

Ajánlja saját készítésű utazó és kézi bőröndeit és kosarait olcsó árakban.

Rühlstock Máté
bőrönd-gyáros.

Órát és ékszereket ::
 legmegbízhatóbban és olcsón készít
Szilágyi Márton műőrás,
 Wesselényi Miklós-utca 80.

IZSÁK MÓR
 : férfi szabó cég. :
 Mátyás király-tér 19. (Emelet)

Törv. bejegyzett és 20 éve fennálló cég,
 ajánlja az angol felszerelt hazai és angol
 kelméit. — Szolid kiszolgálás. — Pontos
 és jó munkáért felelősséget vállal.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

Kiadja:

A DÁVID FERENCZ-EGYLET.

Szerkeszti:

Dr. BOROS GYÖRGY

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára: 24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések jutányos árban fölvetetnek. — Kéziratokat nem adunk vissza.

A szerkesztő asztaláról.

Bebizonyult hogy az unitáriusokban az egyházi ügyek iránti érdeklődés fokozódik. Aug. 28—31 ig oly sokan voltak egybegyűlve Kolozsvárt, a mennyien talán egyszer sem. A levegő villamos volt. Erős áramok kavarogtak a különböző levegőrétegekben. Még cikázást és láttunk. Minthogy holmi jóslás csigázta föl a várakozást és a képzelődést, sokan kezdették emlegetni a „végítéletet,” de becsületére legyen mondva az unitáriusságnak, nem szaladtak szét hanem éppen összegyűltek, hogy szembe nézzenek a bajjal és elintézzék.

A „*Ne temere*” pápai decretum visszhangja az unitárius Főtanácson a püspöki évi jelentésben újból hallható volt. Méltán, mert ámbár a hatályát visszavonták, de a papságot a vegyes házasságok üldözésére fölhívták, föl bujtották, mert „az egyház” papsága még nem hiszi el, hogy a korszellem erősebb a „pápák kardjánál” és nem fél az átoktól. Az a tény hogy Magyarországot ujjabban minden oldalról ostromolják, mutatja hogy itt fogantyut kap, itt még mindig jó talaja van az ultramontanizmusnak. A historia tanunk hogy a mely országban a pápai szellem hódítani tudott, az az ország politikailag süllyedőben volt. Magyarország gyöngeségét a hasonló jellegű pápai kiáltványok számarányából könnyen meglehet itélni.

Az *Unitárius egyháznak* sok szép birtoka van. Mindeniket szegényesen élt gazdag szívű emberek ajándékozták. Biztosítani akarták a sokat nélkülözött egyház jövőjét. Ők tudták mi a szegénység: Augusztinovics Pál, Dersi János, Kovács Dénes, Berde Mózsa, Koncz Judit, debreczeni Szabó Sámuel, a Sala Gál-

falvi nevek előtt tisztelettel állunk meg, s jogos érdeklődéssel kérdezzük: elérték-e céljukat? Gazdagodott-e az egyház, enyhült-e a szükség? Igen ha a birtokok jövedelmeznek. Az utóbbi években a jövedelemmel senki sem volt megelégedve, mert 1%, 1½, 3 s ritkán emelkedett 4%-ra egyik-másik birtoké. Ezt nagyon szembeötlően kimutatta Szentannai Sámuel gazd. szak-tanár, egyháztanácsos. Nem keztyüs kézzel járt a bajok körül, s a miatt sok keserőséget és nagy izgalmat idézett elé, miután ez már évek óta amugy is fokozódott.

*

A *Gazdasági bajok* miatti küzdelem a főtanácson nem fejeződött be. A gazdasági bizottság a főtanács bevégezése után azonnal gyűlést tartott és az egész bizottság lemondott mivel bizalmatlanságnak minősítette magával szemben azt a határozatot, hogy a birtokok bérbeadandók. Olvasóink előtt ismeretes, hogy mi ez iránt a bizottság iránt a legnagyobb tisztelet és elismerés hangján szóltunk. Bámulattal emlegettük mult évi elhatározásukat, hogy a birtokok kezelését egy-két évre személyes felügyelettel és felelősséggel maguk fogják végezni. Az E. K. Tanács fölfogásában osztozunk hogy a bizottság esetről esetre helyes intézkedéseket tett, de a végrehajtás nem volt megfelelő. Olyan kitűnő egyházi férfiaknak ismerjük Báró Petrichevich Horváth Kálmán, Molnár Sándor, Daniel Lajos, Ürmössy Jenő, Pataky László, Hadházy Sándor fiait. hogy elhatározásuk megváltóztatásában bizunk, mert hisz a főtanács többségi határozata csak kísérlet, de nem ítélet.

*

Az unitárius lelkészek versenyén immár harmadszor vitte el a dr. Bedő Albert pályadíját Kelemen Árpád kaáli ifju lelkész. Az egyszerű, igénytelennek látszó, de kitűnő tollu írónak gratulálunk, s egyben csodálkozva gondolunk arra hogy azok a jeles szónokok a kik a kolozsvári főtanácsot évről évre elragadják, miért nem vesznek részt hasonló sikerrel. Az idei szónok Németh István torockói lelkész oly általános tetszésben részesült, hogy büszke lehet rá egyháza.

*

Nagy jelentőséget tulajdonitnnk két határozatnak a jövő érdekében. Egyik a Dávid Ferencz Emlékalapnak fölszabadítása és irodalmi s missiói célra fordítása, másik az „Ezred évi alapnak“ theologiai tanulók külföldi segítésére rendelése. Mindkét alapot a főt. püspök ur teremtette, elismerés és hála a fáradságért és kitartásért.

*

Az unitárius Theologiai Intézetnek korszakalkotó nagy esztendeje 1909. A Kolozsvárt tartott főtanács kimondotta, hogy

négy rendes tanárt kiván beállítani s háromról, köztük két újról azonnal gondoskodott is. Ezzel immár belépet a nagykorúság jogaiba, s megkezdí építő és kiható munkáját, olyan erőből a milyet eddig nélkülözött. Az E. Főtanács tagjait megnyugtatta hogy ide is eljutottunk. Mi reméljük hogy a jövő igazolni fogja hogy az áldozat jó befektetés volt, s gyümölcsét élvezni fogja a jövő unitárius egyháza. Üdvözljük: Csifó Salamon és Gálfi Lőrincz uj tanárokat.

*

Dávid Ferencz tanácsosainak neveznök azt a 44 uj tagot, a kiket az augusztusi Főtanács bevásztott. A püspök ur indítványozta hogy növeljük a tagok számát. A Főtanács helyesnek tartotta és bevásztott 44 derék ifju unitárius férfiut. Velök együtt számos nő jutott be az érdeklődök közébe, hiszen minden jó feleség részt vesz férje örömében és munkájában. Nagy jelentősége van ennek a választásnak, mert a Dávid Ferencz 400 évi emlék ünnepén mindenik érvényesítheti szözatát és szavát. Ez ugy is kell hogy legyen. Uj egyházat nem kell alapítani, de a meglevőben uj és tartós munkát végezni lehet is kell is.

Ima.

„Nagyok és csodálatosak a te dolgaid mindenható Ur Isten. Igazak és tökéletesek a te utaid, oh szenteknek Királya! Kicsoda nem íélne tégedet, Uram és ki nem dicsóítené a te nevedet, mert csak egyedül vagy szent; mert mindenek eljönék és te előtted lehajolnak.“ (Jel. XV. 3. 4.) Megcsendül lelkünkben e hang jó Atyánk, midőn a buzgóság és szeretet által vezéreltetve eljöttünk, hogy előtted meghajoljunk. A hit és reménység által táplálva emelkedik fel hozzád lelkünk megszentelt imája, midőn e nyugalmas és örömteljes pillanatban felhangzik ajkainkon a vallomás: nagyok és csodálatosak a te dolgaid, igazak és tökéletesek a te utaid, mindenható ur Isten!

A lélek; mely keresi és vizsgálja még a te mélységeidet is örök Isten; *a szív*, melyből kiindulnak s hová visszatérnek az indulatok, az érzelmek; *az ész, értelem*, mely megnézi a csodás magasságot s a föld mélységeinek titkos rejtekeiből is hoz elő drága kincset; *a hit*, mely megfejtja a kérdéseket, melyek az ész előtt bezárva maradnak s föltárja azt a világot, mely a tudás határain túl esik; *az emlékezet*, mely könnyű madárként szabadon repüli át a multat s meg, megáll és elme-reng annak szépséges tájai fölött s megható történeteinél me-

lyeknek elgondolására, megújulására fölébred az ősi hit, megújul a lankadó erő, megerősödik a meggyőződés — minden de minden, ami testi és lelki szemeink előtt feltárul, hirdeti, beszél nekünk: nagyok és csodálatosak a te dolgaid mindenható Ur Isten, igazak és tökéletesek a te utaid, oh szenteknek Királya!

Mily fenséges erő száll lelkünkbe e pillanatban, midőn hitünk hiveinél közeli és távoli tájakról egybegyült seregével tehetjük a jóleső vallomást s az együttérző szív, egyért lelkesedő lélek fölemelő tudatában az imádkozás hangjain kereshetünk tégedet nagy Isten s kérhetjük erődöt és áldásodat egyházunk előhaladására vallásunk fejlődésére, eszméink hirdetésére, hitünk boldogítására. Mily fenséges hit és bizalom, szeretet és elhatározás hatja át keblünket, midőn tudjuk, hogy erőnk és tehetségünk, hitünk és tudásunk, látásunk és képzelődésünk a te nagy lelkednek drága ajándékai. Örök jószágodnak örökké tartó, soha meg nem szűnő kifolyásai. Mily áldott a te lelked, mely forrása minden szellemi erőnek, a legszentebb eszméknek, a hit és lelkiismeret szabadságnak a népek jólétének, az emberiség eszményeinek, boldogulásának! „Kicsoda nem félne tégedet, Uram! és ki nem dicsőítené a te nevedet, mert csak egyedül vagy szent; mert mindenek eljönnek és te előtted meghajolnak!

Nem csupán a testi és lelki erő tudatában jövünk hozzád szent Atyánk, de erőtelenségünk érzetében is; nem csupán a boldog órákért és szép reményekért áldunk, de a próbákért, a kísértésekért és csalódásokért is; nem csupán a lelkesedésért, a föllángolásért, a nagy és szép tettekért, de a közönyösség, a buzgóság-hiány éreztetéseért is hálát várunk; nem csak azért magasztalunk, hogy a vallási és erkölcsi igazságokat a szivekbe plántálhatjuk, hanem azért is, hogy abban a plántálásra alkalmas talajban a hibák és vétkek helyét fölismerhetjük, mert így mindenkor szemünk előtt lebeg, hogy mit tettünk és mit kell tennünk; mulasztásunk érzete, buzgóságunkat fokozza.

Te látod mindenható Istenünk, a mint munkálkodunk országod valóulásáért, a Jézus példájának követhetéseért, a szív nyugalmáért, a lélek békeiséért, az eszmények megvalósításáért s tévedéseink megvallásáért és megjavulásunkért. Te mutasd az irányt, mely felé haladnunk kell. Világosító lelked most is égő szövétnek gyanánt lebegjen előttünk. Buzdított a mindennapi kenyér keresésére, de ne engedd felednünk, hogy lelkünk is éhezik és szomjuhozik akárhányszor. Cselekedd, hogy mindenekben megelégtessünk. Cselekedd, hogy az a szellem erő, mely hatalmába hajtotta a földet, a végtelen tengert és beláthatatlan levegőt, tudjon már egyszer győzelmet venni a sziveken, diadalt aratni az érzelmek, indulatok és cselekedetek felett. Lelkednek

ereje lakozzék a hívőkben és hirdetőikben, a vezetőkben és tagokban. Add, hogy a mit e kicsiny egylet sok odaadással, nagy buzgósággal negyedszáz év lefolyása alatt elért, az megsokszorozódva hintse áldásait a népek keblébe. Add, hogy a kinek nevét zászlójára írta, annak eszméi mind nagyobb erővel hassák át a sziveket s hite gyujtson világot az emberiség lelkében. Tedd erős meggyőződésünkké, hogy más fundamentumot senki nem vethet, mint a melyet vetett a nagy mester, az Ur Jézus s a melyen állva határtalan lelkesedéssel hirdette vallásunk nagy apostola: „Egy az Isten.“ s „a hit Isten ajándéka“!

E legszentebb igazság, legigazabb eszme hadd ujítsa fel lelkünk előtt most is mindazokat a küzdelmeket, végtelen megpróbáltatásokat, örömeiket, és keserveiket, melyeken hirdetői és vallói átmentek s melyekből mindig új erőt merítettek, vajha új erőt merithetnénk mi is, most is, a jelen s jövőre nézve, hogy látszodnék meg mirajtnnk s egész egyházunkon a te szereteted, hatalmad, bölcseséged és dicsőséged mindenható Ur Isten, kinek nagyok és csodálatosak dolgaid, igazak és tökéletesek utaid minden időben. Halgass meg. Ámen.

Kissolymos, 1909. aug. 27-én,

Kovács Lajos.

A Dávid Ferencz Egylet XXV-ik közgyűlése.

Tartatott 1909. évi augusztus 28-án. Elnök: Mélt. Bárány Péter Horváth Kálmán egyleti elnök. Jelen vannak: Ferencz József, Fekete Gábor tiszt. elnökök, Ferencz Józsefné alelnök, Nagyszámu egyleti tag és vendég. Jegyzett dr. Boros György előadótitkár.

1. A gyülekezet éneklé Erős várunk nekünk az Isten kezdetű egyh. éneket.

2. Imádságot mond Kovács Lajos kissolymosi lelkész. (Közölve van.)

3. Elnök ur gazdag gondolatait és buzdító intelmeit gyönyörű megnyitó beszédében adja elő. Ürmössy Kálmán egyleti tag méltatja az elnök ur lelkes munkásságát, magasan szárnyaló gondolatait s beszédének jegyzőkönyvbe vételét indítványozza.

A közgyűlés lelkes éljenzéssel tüntet elnök ur mellett. Beszédét egész terjedelmében jegyzőkönyvre venni határozza.

Elnöki megnyitó.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Huszonötödik közgyűlésünket nyitom meg. Isten kegyelméből egyletünk egynegyed századra, ily hosszú időre pillanthatván vissza, magunk iránti kötelességünk megvizsgálunk, hogy megismerjük magunkat és lássuk felhasználtuk-e ezen nagy utat annak elérésére avagy megközelítésére, melyet ezen egylet munkásságának irányelvéül maga elébe tűzött. Most csak a helyesnek megösmert teendőnek pontos betartása, összes tagjainkban rejlő buzgóságnak odaadásnak és munkásságnak ezen célt szolgáló tömörítése képezik együttesen azon hatalmas erőforrást, mely a vezetők okosságával, előrelátásával párosulva pusztá letarolt mezőből is virágos kertet képes varázsolni.

A vallásos, erkölcsös élet terjesztésére alakultunk.

Ily szándékkal indultunk meg és ebben maradtunk. Tehát helyes uton.

A budapesti D. F. egylet és összes vidéki egyleteink e célt írták zászlóikra és kitartással erre törekedtek.

Nem döntöttük le Jerichó falait, mert arra nem is volt szükség, de csendes munkásságunkban hirdettük a vallásos türelmesség, a társadalmi béke magasztos eszméit és ezzel testvéri egyetértésben, szent vállásunkhoz való hű ragaszkodásunkat. Elvetettük a magot, melyből csemete lett és itt-ott terebélyes fává növekedett, melynek árnyékában már most sok hívő lélek megtalálja lelkének nyugalalmát és a támogató, biztató szózatot további küzdelmeihez az életben.

Munkásságunk nem volt meddő. Ebben megnyugodhatunk.

Csak haladjunk előre, nem csüggedve, mint hegyi forrás — az akadályokat megkerülve és majd eljön az idő, midőn utódjaink lent a völgyben, a már megnőtt folyam hátán nagyobb könnyűséggel fognak jelentős eredményeket felmutathatni, olyanokat, melyekről a mi időnkben szó sem lehetett.

Kitartás, buzgóság, csudákat művelhet.

Ily gondolatokkal megerősödve elménkben és szívünkben, bizalommal nézhetünk elébe a jövő huszonöt évnek.

Átlapozván multunk eseményeit, engedjék meg, hogy egy kevés időre igénybe vegyem szives türelmüket, mely alatt a hála és a hazafiság érzéséről kívánok pár szóban szólni.

Mily szép, nemes érzés a hála, milyen édes, lelket megnyugtató örömet szerezhet annak, kinek egész valóját azon érzés hatja át azon személy, intézmény, avagy társadalmi alakulat iránt, melynek támogatását, istápolását tapasztalva, melynek segítő karjára támaszkodva jutott oda abba a tisztességes, megbecsült állásba, a hol szorgalmas munkálkodásnak gyümölcseit élvezheti és

előtte nyitva áll a tér feljuthatni oda a hová képességeinek kellő megbecsülésére és jogos ambícióra igényt tarthat; míg ezek támogatása nélkül — maradott volna ottan, a honnan kiindult, szegény sorsban, lehet nyomorúsággal, nélkülözésekkel küszködve.

A gyermek meghálálja a szülőknek áldozatkészségét, az édes anyjának ápoló gondosságát, éjjelét, nappalát nem kimélő fáradozását, melyet részére csecsemő korában juttatott. Az azután jövő hosszú évek aggodalmai, személyes áldozatai vagyonban, gyakran saját egészségének rovására csak hogy gyermekének jövőjét biztosíthassa — vizsgálgra — megemlékezésre találnak-e már emberré lett, támogatásra nem szoruló fiuban vagy leányban?

Válaszom nem biztató. Mit szóljak ehhez? Mert szomorú de igaz, hogy a hála kevés embernek szívében van. Számúztuk onnan, mint oly dolgot, milyen a mai modern korban nincsen szükség. Midőn az emberek mindent kívánnak másoktól, a nélkül, hogy magukban az elvett jók ellenében — valamely kötelezettséget éreznének. Ugy tekintik azt, mint köteles tributumot, melylyel a társadalom tartozik azoknak, kik arra szorultak. De hogy honnan vették ezen eszmét, mely részükre ily kellemes, kényelmes fel fogást állapít meg, azt nem tudnák megmondani. Spenczer, Hegel — avagy Spinoza, vagy ép Nietzsche filozófiájából? azt maguk sem tudnák megmondani.

Első az, hogy ténnyel állunk szemben.

Avagy nem látunk-e lépten, nyomon gyermeket, ki nem tiszteli apját, anyját, kinek csak dédelgetett bálványa van saját tisztelt személyében? Nem látunk-e naponta ifjakat, kik elhagyva az iskola padjait, az utcán nem ösmerik meg volt tanáraikat, előjáróikat és nem köszöntik őket, pedig egyrészük azon iskolának, azok jótevőinek köszönik azon állást, melyben most vannak, azoknak köteleességteljesítése — nemes szive — és sajnálkozása, melylyel nyomorult helyzetüket felismerve, támogaták őket nemcsak jó tanácsosul — hanem anyagilag, biztosítva részükre valamely stipendiumot, hogy elkezdett tanulmányaikat bevégezhesék és a művelt társadalomnak hasznos tagjaivá lehessenek? De mit mondjunk még azon esetről, midőn az illetőknek, kikről szólunk, nem hogy hálával telnék el szívéük azok irányában, kik hozzá oly jók voltak — hanem egy neme az ellenszenvnek, a rossz indulatnak lesz urává lelküknek. Jelen helyzetükben pirulva gondolnak arra, hogy ők kénytelenek voltak a más támogatását elfogadni és ez váltja ki belőlük ezen nemtelen érzést.

S az állam hány száz — meg száz tanulónak teremti meg — biztosítja életpályáját, a nélkül, hogy azok részéről legkisebb előismerésben részesülne.

Hát rendén van-e ez?

Arra kérem fiatalságunkat, gondolja meg a miket mondtam és midőn néha napján — a magábaszállás óráiban — ha életének főbb mozzanatait maga előtt lefolyni látja — ne engedje megjegyzéseimet nyomtalanul elhaladni lelki szemei előtt.

De mit szóljak a hazafiasságról, ezen szóról, mely mostani ugynevezett nemzeti korszakunkban mindenkinek ajakán van. Vajjon olyanná lett az a mai embernél, mint a mindennapi kenyér, mely nélkül nem lehet megélni, vagy mint ruha, melynek hiányában ki nem járhat. Én nem tudom, hogy van, de tény az, hogy a hazafiasságnak mentől gyakrabban mentől gyorsabban és minél feltűnőbb módon hangoztatása sok embernek utját egyengette meg a siker felé: és adott kezébe kenyeret és reá uri ruhát.

Most hazafiasságból mennyünk mulatni, estélyeket, ünnepi bankettet rendezünk, midőn a színház felé vezet utunk — a hazafias felbuzdulás nyelvünk művelésére, indít arra; midőn a korzón sétát teszünk, szórakoztatásunk végett, vagy a sétatér árnyas helyeit keressük fel egészségünk gyarapítása céljából — mindig a bennünk lakozó hazafias érzés nyomásának engedünk: Nem tehetünk egy lépést ennek szuggeráló ereje nélkül.

Valóban dobzódunk a hazafiasságban, annak külső, fitogtató nyilvánításában, anélkül, hogy csak sejtelmünk is lenne ezen igazán szent szó értelméről és anélkül, hogy az emberek megkísérlenék megtenni, vagyis megtennék mindazt, mi őket méltóvá tethetné e díszes jelző felvételére és annak a mindennapi életben használatára.

Lássuk ép azért, hogy olyan sok ember kapkod utánna, mi is az a hazafiasság?

Az a szent láng, mely valónkat áthatja. Midőn e szót: haza kiejtjük, annak megnyilatkozása. Emlékszem, a forradalom idején, mint gyermekek két idősebb fivérémmel, hátunkon fapuskákkal felfegyverkezve, a fellegvárra mentünk háborut viselni, gondolva, hogy mi is honvédek vagyunk. Akkor keblünkben a hazafiasság tüze lobogott.

A ki a honért, a csata térségén életét teszi kockára, a hazafiasságnak legdicsebb tényét cselekszi meg.

Hazafiasság a köznek munkálni minden fizetés és gyakran elismerés nélkül. Nem sajnálni az anyagi áldozatot. Minél nagyobb a vagyoni állásunkhoz mérten, annál hazafiasabb cselekedetünk. A szegény, ki pár napi munkájának bérét ajánlja fel a haza oltárára, gyakran hazafiasabban cselekszik, mint más, ki két, három százszorosan többet ad, mert ő szoros megélhetési eszközeiből adott.

Feláldozni népszerűségünket, midőn ki mondjuk véleményünket — az általános felfogás ellenében is, ha azt látjuk, hogy abból származhatik hazánknak haszna. Közügyekben mindig a haza, a köz érdekét tekinteni, háttérbe szorítván személyes érdekünket.

Szép és egyszerű programm annak, ki igazságáról meg van győződve és azt követni is kívánja, de nehéz azokra nézve, kik ellenkező véleményben vannak.

Valóban a hazafiasság megnyilatkozásának, mindnyájunknál, a magunk körében — annyi útja, módja van, csak legyen komoly akaratunk arra lépni. Én őszinte szívből kívánom, hogy minél gyakrabban mondhassuk el mi, kik mostan összegyűltünk őszinte lélekkel és meggyőződéssel: „Most hazafias dolgot tettem.»

Csak arra kérem Önöket, hogy hazafiságuk tetteiben, nem szavakban nyilvánuljon, mert teljesen egyetérték Gyulai Pállal, ki így szól: „Nem szeretem a hazafias frázisokat. A hazafiasságot érezni kell s nem beszélnünk róla. Ha a hazafiság elhagyja a szívet, rendesen ajkunkra száll.»

A D. F. egyesület perselye ki van téve, kérem szíves adományait. Magam részéről 50 koronát felajánlok.

Kérem a titkár és pénztárnok urakat jelentéseiket olvassák fel.

A gyűlést megnyitom.

Bezáró. Az egyesület nevében megköszönöm mindnyájuknak, hogy közreműködésük által gyűlésünk belbecsét növelni szívesek voltak és kérem jövőre is támogatásukat. A Dávid Ferencz neve, mely minket egyesített legyen ezután is a mi vezetőnk szent vallásunk eszméinek hirdetésében és a közjó gyakorlásában. Ezen óhajommal jelen huszonötödik őszi közgyűlésünket bezárom.

4, Titkár felolvassa a Választmány évi működéséről szóló jelentést:

Titkári jelentés.

Ma 25 esztendeje! Megilletődéssel írjuk le e három szót. Ma 25 esztendeje hangzott el az első szó: alakítsunk magunknak egyesületet. Sokan már rég pihenik örök álmukat, akik akkor öszült fölvel, de ifju szívvvel lelkesen fölfogták a hangot és tovább adták. Egy teljes évig érlelődött az eszme, kialakult a gondolat és megszülettek a vezérek és küzmunkások. A jövő esztendő föladata lesz, hogy szép és diszes ünneppel fejezze be egy előkészítő és 25. tevőleges egyesületi év működését. Mi most nem ünnepelni, csak ünnepre előkészíteni akarunk. Mi a Dávid Ferencz Egyesület választmánya kiadjuk a jelszót: készülünk a Dávid Ferencz ünnepére, a mely Egyesületünk negyed százados ünnepe lesz. A négyszáz és negyed száz szépen összecsendül, és kiegészíti egymást, mert az öreg négyszáznak csak emléke, de az ifju negyedszáznak élete is van. Ez megeleveníti amazt. Ez átveszi a multat és élővé teszi a jelenben,

A Dávid Ferencz nevét a jövő év végén 2000 tágból álló egyesület fogja viselni. Ma már oly közel vagyunk ehhez a szép,

nagy számhoz, hogy bizonyosra vesszük esztendő multára. Huszonöt év óta működő és újabb tagtársaink ez alatt az esztendő alatt *kivétel nélkül mindnyájan tegyenek valami szépet, jót és hasznost a D. F. Egyletért*, s akkor nagyszerű és dicső lesz ünneplésünk. Már is megindult a gondolat. Mi tudjuk, hogy lesznek új alapítók, tudjuk, hogy több szép eszme ez alatt az esztendő alatt fog megvalósulni. Hisszük, hogy az alaptökénk nagy összegre fog fölemelkedni. Ezt meg kell tennünk a nagy emlékűnnep dicsőségére.

Most pedig rövidesen beszámolunk arról, amit az elmúlt esztendő alatt végeztünk.

Elmondhatjuk, hogy választmányunk székhelyén az egyik legmunkásabb, legküzdelmesebb, de talán legeredményesebb esztendő volt. Rendező bizottságunk tartotta kezében a vezetést, azzal a merész elhatározással, hogy Kolozsvár közönségét újra meghódítja a Dávid Ferencz Egyletnek. Négy teastélyt rendezett műsorral, és az ifjúság részére tánccal. November, december, február és március hónapokban voltak összejöveteleink. Harmincnál több közreműködő vett részt. Mindig, mindenki olyan szépet és jót nyújtott felolvasásból, énekből, zongorából, szavaltából vagy más zenéből, hogy bármily concertnek dicsőségére vált volna. Hálás köszönettel emeljük ki, hogy Kolozsvár mivelt közönsége mind a közreműködésben, mind a megjelenésben kitüntető előzékenységet tanusított. A jelenlevők megelégedése és az általános elismerés mellett az anyagi siker is igen szép volt. A rendező bizottság és a háziasszonyok buzgósága és fáradsága megvolt jutalmazva.

Nehéz és sulyos próbára volt téve a választmány, s első helyen a szerkesztő titkár a kolozsvári nyomdák betűszedői között 1908. dec. 31-én váratlanul kiütött strike miatt. Lapunk januáriusi számát egy gyötrelmes hónapnál tovább nem tudtuk kinyomatni, holott a hónap utolsó felében teljesen készen állott a nyomda kezében. A három hónapig tartó harc miatt nekünk is, de bizony Magyary Mihály nyomdatulajdonosnak is rendkívül sok kárunk volt. Olvasó közönségünk egyrésze türelmét majdnem elveszítette, de legyen hála érte, a nagy többség megértette a helyzetet és igen sokan gyönyörű támogatásban részesítették, 70 adakozó kevés híján 700 koronával járult egyletünk alapjaihoz. Így sikerült ezideig megadnunk a 2 kor. tagdíj mellett a lapot.

Legyen megengedve választmányunknak, hogy a fiókegyletek buzgóságát e helyről fölkeressük és igénybe vegyük, azért is mert a tagdíj 40 százalékát pénztárunknak átengédjük de azért is, mert a Dávid Ferencz Egylet főfigyelme arra irányul, hogy községeinkben és a távoli helyeken szétszorva élő hiveink lapunk az Uni-

tárius Közlöny útján, velünk állandó kapcsolatban legyenek. Ismerjük az élet terheit, de mégis azt hisszük, hogy ha a buzgóságból és az ügy szeretetéből több volna, a szegénység sok helyen gazdagsággá fokozódna. A múlt év folyamán lapunk mellékletén kiadott jelszót minden tagtársunknak szívére kötjük és kérjük: *fogjunk kezét*. Tagjaink száma 125-el szaporodott. Fűzesgyarmat, Polgárdi, Petroszény és Budapest szerepel legtöbb új taggal. Női és férfi tagjaink némelyike eredményesen buzgolkodott.

A kilépett és elhunyt tagok száma is jelentékeny. Első helyen őszinte mély fájdalommal emlékezünk meg *Gyulay László* választmányi tagtársunkról, aki kezdet óta velünk munkálkodott minden áldozatra kész szívvel és önzetlenséggel. Hozzá hasonló lelkes embert adjon Isten minden nemes ügynek. *Sándor János* a kereszturkői f. egylet kiváló elnöke lapunknak sok időn át buzgón munkáló „örög székelye“ mélyen lesújtó halálával sok időre nagy ürt hagyott a mi körünkben is. Gombos Sámuelné a keresztúri választmány tagja, Veress György brassói lelkes tagtársunk, Kis Tamás vargyasi tanító, és a kit legelőször kellett volna említenünk *Albert János* ny. tordai lelkész az élet végső határánál bucsut mondott. Ügyünknek mint minden jó ügynek hive volt.

A fiók-egyletek munkásságáról a jelentések alapján, általában azt mondhatjuk, hogy a már megvert uton haladott tovább. A tagok távolsága miatt a gyűlésezés és érintkezés nehezen ment, de mégis szép munkásság volt csaknem mindenikben.

Az abrudbányai egy választmányi gyűlést tartott, tagjait 10-el szaporította.

A küüllői első püspökünk lobogóját az ő szellemében lobogtatta. E szellemben tanított minden lelkész nov. 15-én a templomban, hol nemcsak az egyl. tagjai, hanem a község kicsinye nagyja részesült a megelevenítő, főlemelő lelki táplálékban. Az Egylet valóban tanulságos kiadványait egyházközségeink minden egyes tagjával igyekeztünk megértetni, s annak vezérlő elvei szerinti életre és munkásságra mindenkit buzdítottunk. „A fiókegylet tagjai szaporodtak, a tagdíjak rendszeresen befolytak az egyleti pénztárba. Diszgyűlést tartottak máj. 15-én Haranglábban.

A jövő nagy évre a munkaterv készülöben van. Tagok száma 37. Pénzvagyony 470 K.

A marosi tartott 2 választm. és 1 közgyűlést. Évközi össze-jövetelek voltak: Ny. Gálfalván, Jobbágyfalván. Közgyűlésünkre képviselői Kelemen Albert tiszt. elnök és Fazakas Lajos lelkész, egyleti tag.

Pénzvagyona : 1184 K 44 f.

A *kereszturi* három munkakörre oszolva munkálkodott. A nyikómenti 2 közgyűlést a gagyvizementi egy népes gyűlést tartott, a *ravai* őszi közgyűlésre készül. A f. egylet fájdalmasan érezi elnöke Sándor János elvesztését.

Az *udvarhelyi* kör szép tervvel, lelkes tagokkal működik. Közgyűlést nyári vasárnap délután tartatott. A kísérlet jól bevált. Egyházi beszéd, felolvasás, szavalat foglalkoztatta. A Kör indítványáról külön előterjesztésünk lesz.

A f. egylet pénzvagyona ez évben 131 K-val gyarapodott.

A *háromszéki* kör f. é. választmányunk felhívása alapján az összes egyházközségekhez buzdítólag szólott, hogy az U. K.-re előfizessenek s illetőleg tagokká legyenek. Kőkösön nagyszabásu ünnepélyt tartott gazdag műsossal, s akkora közönség előtt a mely a templomba nem fért be, s így Isten szabad ege alatt a templom előtti térségen.

A *felsőfehérvári* Datkon a templomot teljesen elfoglaló közönséggel ünnepelte a Dávid Ferencz emlékezetét, egyházi beszéd, felolvasás, ének szavalat emelte a sziveket a nagy vallás-reformátor iránti kegyeletre.

A *budapesti testvér egyesülettel* a kapcsolatot az eddigi módon fönntartottuk. Lapunkat tagjainak küldjük s évi munkásságában gyönyörködünk. A mult évhen tartott 6 nagyszabásu felolvasó gyűlésen a protestáns testvérek rokonszenve föttünően nyilatkozott meg újból. Volt is némi keserü visszhangja a sajtóban, de nem hisszük, hogy megbonthatná a testvériség egyesített erejét, a mire hazánkban oly nagy szükség van. Kötünően sikerült estélyt is rendezett nagy közönség előtt.

Örvendezzünk, hogy nemcsak Kolozsvár, hanem Budapest közönsége is immár teljesen méltányolja a Dávid Ferencz Egylet szabadelvü valláserkölcsi munkálkodását.

Az *ifjusági kör* ifj. Sándor János elnöklete alatt buzgó munkásságot fejtett ki. Tartott 13 rendes gyűlést. Az egyesület tagjai tudományos és szépirodalmi felolvasásokkal, szavalatokkal, ének és zenezámmokkal vettek részt. Föltünő jelenség volt, hogy többen nagy érdeslódéssel fordultak néprajzi tanulmányok feldolgozásához. Voltak unitárius egyh. történelmi felolvasások is. Tartott egy diszgyűlést kiválóan szép műsossal, 62 K. bevétele volt. A tagok száma 74.

Pál Ferenc egyleti tag elismeréssel veszi tudomásul a jelentést s indítványozza hogy a Választmánynak és a tisztviselőknek sikeres munkájukért köszönet nyilváníttassék.

A jelentés elfogadása mellett a küzgyűlés az eredményes buzgóságért elismerését jegyzőkönyvbe iktatja.

5. Pénztárnok Gálfi Lőrinc felolvassa számadását. Titkár jelenti, hogy a számadást a választmány megvizsgáltatta és mindent rendben találta.

Pénztárnoki jelentésemet a következőkben vagyok szerencsés megtenni: Összes bevételünk volt 13418 K. 94 f., melyből 9824 K 14 f a megelőző évről jött át s így a f. évi bevétel 3594 K 80 f. Ez összeg a megelőző évi bevételnél 743 korona, 16 fillérrel több. E lényeges javulás oka részint az önkéntes adományokból befolyt jelentékeny összeg, részint a választmány által sikerrel rendezett estélyek jövedelme volt.

Kiadásaink összege 1854 K 88 f., mely a megelőző évinél 1068 K 40 f-rel kevesebb. E kevesebb kiadás oka egyfelől azon körölményben van, hogy egyleti évünk csak 10 hónapból állott, míg a megelőző 14-ből, másfelől kiadványaink terjedelmében is ez évben takarékosabbak voltunk, mint a megelőző években. Bevételeink összege a kiadásnál így 1739 K 92 fillérrel nagyobb.

Az egylet meglevő vagyona 11564 K 06 f., mely összeg a mult évi közgyűlés határozatával tőkésített 10349 K 73 f-nél 1214 K 33 f-rel több. Tekintettel a kedvező pénzügyi helyzetre, választmányunk ajánlja, hogy ez összegből tőkésítsék alapszabályaink értelmében 150 K befizetett alapítói díj és 180 K mint a f. évi bevétel 5 percentje. E tőkésítés a házi alapot illeti. A Nők Világa alaphoz csatoltassék 100 K., mint Deréky Gyuláné Br. Gnörffy Róza urasszonynak e célra tett adomáya. A persely alaphoz is csatoltassanak az e célra adott összegek 123 K 27 f. összegben. Tőkésítendő ezek szerint 553 K 27 f. E határozat végrehajtása után tőkésített alapjaink a következők lesznek :

1. Brassai alap	400 K.
2. Hajós János alap	200 K.
3. Nők Világa alap	2100 K.
4. Persely alap	1700 K.
5. Házi alap	6403 K.

Összesen : 10803 K.

Bevételeink részletei a következők :

Rendes tagok díjai	405·00 K;	a megelőző évben	734·00 K
Előfizetők díjai	240·00 K	"	" 288·00 "
Fiók egyletek díjai	435·84 K	"	" 622·08 "
Nyomatványokból	75·64 K	"	" 71·00 "
Kamatokból	483·10 K	"	" 425·73 "
Ajándékokból	636·52 K	"	" 242·13 "
Segélyekből	184·59 K	"	" 188·48 "
Estélyek jövedelme	784·11 K	"	" — " "

Alapítók díjai	150·00 K	„	„	80·00 „
A budapesti D F E. díjai	200·00 K	„	„	200·00 „
Összesen :	3594·80 K	„	„	2851·64 K

A segélyek címén azon összeg áll, melyet a helybeli gyermeknapot rendező bizottság juttatott egyletünknek.

A kiadások részletei a következők:

Nyomtatási költség	1192·00 K	a megelőző évben	2065·50 K
Postadíjak	337·18 K	„	523·10 „
Képek díjai	41·01 K	„	74·16 „
Ügykezelés	35·79 K	„	15·72 „
Misszio	14·90 K	„	4·80 „
Tiszteletdíjak	234·00 K	„	240·00 „
Összesen:	1854·88 K	„	2923·28 K

A fiók egyletek évi járulékaik egyenkint a következő összegek voltak.

Abrudbányai fiókegylet	36·00 K	a megelőző évben	73·20 K
Aranyos Tordaköri	37·44 K	„	60·48 „
Felső Fehérköri	22·80 K	„	12·00 „
Háromszékköri	49·20 K	„	45·60 „
Kereszturköri	39·60 K	„	81·60 „
Küküllőköri	28·80 K	„	22·80 „
Marosköri	80·40 K	„	174·00 „
Udvarhelyköri	141·60 K	„	152·40 „
Összesen ;	435·84 K	„	622·08 K

Tisztelettel kérem, hogy jelentésem tudomásul vétele és jóváhagyása után engem a lefolyt év számadásának terhe alól felmenteni sziveskedjenek.

Kolozsvár, 1909. augusztus hó 27-én.

Gálfi Lőrinc
pénztárnok.

— Közgyűlés a számadást tudomásul veszi pénztárnoknak a felmentést megadja s egyben köszönetet mond pontos munkájáért.

7. A Választmány mély fájdalommal jelenti, hogy egyik legrégibb választmányi tagja, az Egylet alapítója s kiválóan buzgó munkása, Gyulay László elhunyt.

— Közgyűlés részvétellel iktatja jegyzőkönyvébe Gyulay László halála fölötti részvétét.

8. Titkár eléterjeszti, hogy a Választmány jónak látná, hogy titkár afia mellé a férfiak közül is egy segítő alkalmaztassék, hogy

a szerkesztésben és a jövő évi ünnep előkészítésében részt vegyen. Ajánlja Tarcsafalvi Albert választmányi tagot.

— Az indítványt közgyűlés elfogadja és Tarcsafalvi Albertet titkárnak, dr. Boros Györgyöt főtítkárnak megválasztja.

9. Titkár jelenti, hogy a Választmányból, a három év letelével kilép a harmadik csoport s egyben megteszi javaslatát.

— Közgyűlés a Gyulay László helyébe Weress József táblabíró, a Tarcsafalvi Albert helyére Páll Ferenc s. tanfelügyelőt, továbbá választmányi tagoknak három évre megválasztja: Benkő Mihályné, Dr. Engel Gáborné, Pákei Lajosné, Végh Mihályné, Zsakó Istvánné urnóket, Arkosi Lajos, dr. Gál Kelemen, dr. Mikó Imre, Pálfi Márton, dr. Tóth György urakat.

10. A Választmány indítványozza: mondja ki a közgyűlés, hogy 1910. évben Dávid F. születésének 400-ik évfordulóját megünnepeli. Ebből a célból az egyházi ünnepélllyel egyidejűleg disz-közgyűlést tart, az egyesület 25 évi munkásságát bemutatja s gondoskodik hogy az Egylet szellemének és törekvéseinek megfelelő olyan könyv adassék ki, a melyből az unitárius vallásnak az életre, a társadalomra, az erkölcsre, a nemzeti érzésre irányuló fölfogását, eszméit és törekvéseit az egylet tagjai és mások is megismerhessék.

Az indítvány köztetszéssel találkozván elfogadtatik s a keresztülvitel a Választmányra bízatik.

11. A Választmány jelenti, hogy az udvarhelyi f. egylet fölterjesztette Ürmösi József indítványát, melyet a f. egylet elfogadott és magáévá tett, melynek lényege az, hogy Dávid Ferencnek 20—24 nyomtatott oldalra terjedő életrajzát irassa meg, és adassa ki a D. F. Egylet, s terjessze ingyen annyi példányban, hogy minden értelmes unitárius családhoz eljuthasson.

A Választmány a maga részéről helyesli az indítvány célzatát és ajánlja a közgyűlésnek: bizza meg és utasítsa a Választmányt, hogy Dávid Ferenc rövid életrajzát a nép számára irassa meg és adja ki lehetőleg még a f. évben, hogy a téli összejöveteleken már ismertetni és fölhasználni lehessen. Ezzel elérnők azt hogy fiók-egyleteink népünket előfoglalják készíteni a nagy ünnepélyre, hogy azon már tájékozva legyen a nagy reformáció életéről és érdemeiről.

Bizza meg a Választmányt, hogy a fiók egyletekkel egyetértőleg járjon el a szétosztásban. A költségek fedezését intézze úgy hogy a füzet lehetőleg ingyen adassék a nép kezébe.

— A közgyűlés a javaslatot és előterjesztést magáévá teszi s határozattá emeli.

12. Ürmössy Miklós, a budapesti Dávid Ferencz Egylet elnöke személyesen nem lévén, jelen felolvasását Hadhazy Sándor

választmányi tag felolvassa. Vári Albert egyll. tag meleg szavakban méltányolja a szellemes és tartalmas felolvasást s köszönetet mond a felolvasónak.

Közgyűlés lelkes éljenzéssel fejezi ki elismerését és köszönetét a felolvasónak, kiben egyszersmind a testvér budapesti Dávid Ferencz egylet lankadatlan, buzgó és áldozó elnökét tiszteli.

(A felolvasás a megelőző számban megjelent.)

13. Elnök ur a közgyűlést szép szavakkal bezárja s a jelenlevőknek köszönetet mond.

Dávid Ferencz emlékére.

A Dávid Ferencz szellemének élő hirdetője, a békességnek és szeretetnek hűségese munkássá a Dávid Ferencz Egylet is készűl a 400 évi ünnepre. Együtt fogja megűlni a hazai és külföldi nemes gondolkozásu emberekkel. De a D. F. Egylet a megkezdett munkát azután is állandóan akarja folytatni a nagy közönség segítségével és támogatásával. Ezt az évet erőgyűjtésre és előkészűletre használjuk föl.

Mindenki, valaki e sororokat elolvassa, tegye magáévá a föladatot, s növelje az Egylet alapját tehetségéhez mért adománnyal.

Az adakozás immár megkezdődött, jőjjön csatlakozzék mindenki.

Adakoztak:

1. Báró Petrichevich Horváth Kálmán 50 kor.
2. Deréki Cyuláné báró Győrffy Róza 10 kor.
3. Dr Boros György 10 kor.
4. Jakab István kir. tbiró Déva, álapított tagságdijul 40 kor.
5. Pek Emil Ágost Budapest, 100 kor.

A főtiszt. püspök urnak ezt írja:

Célom hogy az unitárius egyházi irodalom fejlődését csekély alapítványommal is előmozditsam s abból énis minél több olvasmányhoz juthassak.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Uj unitárius egyházak alakultak a f évben Aradon, Tiszabőn és Balázsfalván. A szabályaikat az E. Fő Tanács jóváhagyta. Működésük iránt melegen érdeklődés mutatkozik.

Brassó, Fogaras, Segesvár—Medgyes maholnap rendes unitárius lelkipásztorrt kapnak. Hisszük, hogy a karácsony ünnepén mindenik helyen halani fogják evangeliumunkat.

Unitárius lelkészek nyugdíját 1910-től kezdve 40 évi szolgálat után 1400 koronában állította meg az Egyházi Fő Tanács.

Krisztianiában unitárius templomot akarnak építeni az ottani unitáriusok. Tervökhöz idegenek segélyét is kérték. A magyar unitárius egyház Ferencz József püspök ur indítványára 1000 koronát küldött, a mit rendkívül hála-lásan fogadtak. Az érdekes köszönő levelet a jövőben közölni fogjuk.

Székelyudvarhely új lelkészévé Bölöni Vilmos sepsikőröspataki lelkész neveztetett ki. Az egyházközség szava-zatai Benzédi Pál lelkészjelölt, Bölöni Vilmos és Boor Jenő lelkészek között oszlott meg. Legtöbb szava-zatai Benzédinek volt, a ki nagyon megtisztelőnek találta e kitüntetést, de készséggel meghajolt a főtiszt püs-pök ur döntése és a kipróbált, gy-aakorlott szónok előtt. Gratulálunk az új lelkésznek és kívánunk jó sikert a szép állásban.

Elismerés. A lelkészek, tanítók minden üdvös, jó dolgot a nép között megvalósítani tudnak. Darányi miniszter 26 papot és tanítót kitüntető jutalomban részesített közérdekű munkásságáért. Ezek között vannak az unitáriusok közül Szász Elek tanító Újszékely, Nagy Ferenc tanító Énlaka, Péter Sándor lelkész Városfalva, Úrmössy József lelkész Honoródszent-Pál, Lőrinczy Dénes lelkész Böződuj-falu,

Az egyület pénztárába f. évi június 21-től szeptember 26-ig rendes tag-sági díjat fizettek: Útő Sándor, Izsop-alaga, Major Domokos Zsibó, Bardoc Gyula Kézdivásárhely 909-re, Kilyéni Andre Hosszufalu 906 915-re, Had-nagy József Csokfalva 901—907-re, Gr. Wass Ottilia Kolozsvár 909-re, Székely Mózes Déva 907—911-re, Im-reh József Verespatak 907—910-re, Kovács Margit Székelykeresztur, Ma-rosi Ferenc Zombor, Szentiványi Ist-ván Alaror 909-re.

Előfizetői díjat fizettek: Császár János, Kozári János Polgárdi, Orbók Lajos Héjjasfalva 909-re, Dr. Nádud-vari Dezsőné Dézma 903—909-re, Bo-hacsek Józsefné Zsidve 9 7-re, We-

ress József Kolozsvár, Özv. Gál Sán-dorné Válaszut, Kovács Mózes Szi-lágysomlyó 909-re, Úrmössy Kálmán Kőrmöcbánya 908-ra.

A maroskői fiókegyelet pénztárába fizettek: Nagy János Nyárádszent-László 9 3 905-re, Dániel László Székelyfalva 904—908-ra, Tób Zsigmond Jobbágyfalva 903—909-re, Török Elek Nyárádgálfalva 907—908-ra.

A kereszturkői fiókegyelet pénztárába fizettek: Kovács Sándorné Zilah, Gombos Sámuelné, Borbély Sámuel, Barabás Lajos Székelykeresztur, Geréb Sándor Alsóboldogfalva, Geréb Zsigmond Fiafalva 909-re, Ben-cédi Ferenc Bencéd 905—909-re

A háromszékkői fiókegyelet pénztárába fizettek: Lőfi Gyula Sepi-szentgyörgy 907-re, Unitárius Egyház-község Kőkös 907—908-ra, Útő Lajos Árkos 906 908-ra, Kádár Sándor Sep-sikőröspatak, Török Sándor Brassó 908-ra, Simon László Sepsiszentgyörgy 907-re, Veress György, Benedek La-jos Brassó, Unitárius Egyházközség Nagyajta, Szentiványi Miklós Sepi-szentgyörgy 908-ra, Kiss Sándor Sepi-szentkirály 906-ra, Kisgyörgy Tamás 908-ra, Unitárius Egyházközség Kálnok 907-re, Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály 908-ra, Gábor Dénes Kőkös, Útő Gábor Kálnok 905—908-ra, Took Baiász Sepsiszentgyörgy 908-ra, Tana János Bölön 907-re, Gergely Sándor Brassó, Barabás Ferenc Árkos, f. j. Székely Elek Sepsiszentgyörgy 908-ra, Albert Lőrinc Bölön 907—908-ra, Marosi Ferenc, József La os, József Lajosné Sepsiszentgyörgy 908-ra, Barabás Károly Árkos 907—908-ra, Özv. Gönc Mihályné 908 909-re, Szabó György 907—908-ra.

A küllőkői fiókegyelet pénztárába fizettek: Útő Lajos, József Dénes, Emke Daloskőr, Székely György, Székely Samu, Id. Miklós Samu Dombó 909-re, Molnár János Ádámos 909-910-re

Aranyostordakői fiókegyelet pénztárába fizettek: Létay Máté Aranyos-rákos 902—096-ra, Fülöp Mózes Szent-Mihályfalva, 908-ra, Özv. Solymosi Miklósné Torda 909-re, Unitárius Egy-házközség Alsójjára 901—909-re, Tő-

rös János, Bardoc László, Fodor Domokos, Fekete Ferenc, Horváth Józsefné, Nagy Balázs, Székely Dénesné. Székely János, Tóth Olivérné, Varga Dénesné, Székely László, Veress Ferenc, dr. Lőrinczi Ákos, Lőrinczi Dénes, Unitárius Egyházközség Torda 1909-re.

Az egylet perselyébe ajándékozott Br. P. Horvath Kálmán 50 koronát. Az U. K. költségeire Útő Sándor Izso-pallagá 2 K, Major Domokos Zsibó 10 K, dr. Boros György Kolozsvár 10 K, dr. Hintz György 5 K, Id. Simon István Nagyajta 1 K-t. Olvasmány-alapítványra Pek (Peck) Emil Agost százados és irodatiszt Budapest 100 koronát. Fogadják az egylet köszön-tét.

Kolozsvár, 1909. szeptember hó 26-án.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Az Egyházi Főtanács új tagjai: Adám Dénes, Csongvay Géza, Ürmösy Kálmán, dr. Tóth György törv. bírók. Dr. Lukácsi József Várady Aurél ügyvédek, Tarcsafalvi Albert ig. tanító. Tanka Sándor orvos, Sikó Lajos birtokos, dr. Borbély Sámuel korház ig., Borbély Máté, Ürmösy Sándor D.-Szt.-Márton ügyvéd, Pap László áll. főnök, dr. Pálfi Ferenc ügyvéd, Járai Béla birt. Szatmári Gyula jár. számvevő, Sikó Géza bíró, Csipkés Árpád törv. bíró, Zagy Zsigmond birtokos, Szentkirályi Ferenc ny. ezredes, Márkos András egyh. gondnok, dr. Gombos János ügyvéd, Péterfi Albert bíró, Mátéffi Domokos p. ü. titkár, Németh Albert p. ü. titkár, dr. Kovács Sándor orvos, Botár János postatávirda felügyelő, Bo bély Sándor igazgató, dr. Sándor Balázs ezredorvos, Páll Miklós szak-tanáer, dr. Bedő Árpád városbir, Páll

Ferenc s. tanfelügyelő, dr. Balázs Ferenc, posta titkár, Bölöni Vilmos, Lófi Ödön, Demeter Dénes, Péterfi Mihály, Nagy Béla, Adámossy Gábor, Antonya Mihály lelkészek, Kisgyörgy Tamás, Györfi István, József Dénes, Szabó Lajos tanítók.

Az E. K. tanácsba újonnan bevá-lasztott tagok: 6 évre 1910 jan-tól Csifó Salamon, Péterfi Dénes, Albert Dénes, Pákei Lajos, Zsakó István, Csegezy Mihály, Ürmösy Miklós, Vári Albert, Lőrinczi Dénes, Weress József Hivataltól tagja lett Pap Mózes a székelykeresztúri gymnasium igazga-tója. Az E. K. Tanács gyűléseit min-denik hónap második szerdáján dél-után 3 órakor tartja s reméli, hogy nemcsak kolozsvári, hanem vidéki tag-jai is megjelennek.

Kolozsvári egyházhözségünk to-vábbra is két lelkészt öhajjt, s erre megnyerte az E. K. Tanács támoga-tását. A főt. püspök ur előterjeszté-sére a városi valléstanítói állás a lel-készivel kapcsolatba hozatik. Az E. K. Tanács hat egyént jelölt. kik közül az egyházközség választ: Adámossy Gábor, Balázs András, Kiss Sándor (füzesgyarmati) Kovács Lajos, Lőrinci István, Ürmössi Károly s jelöltek. A választás okt. 4 én lesz. Az egyhá-zközség tagjai között rendkívül élénk érdeklődés mutatkozik.

A Dávid Ferenc Egylet Választmá-nya Kolozsvárt Ferencz Józsefné elnöke-lete alatt gyűlést tartott. Jelen voltak: Dr. Barabás Abel, dr. Boros Györgyné. Csifó Salamonné, Kelemen Lajos, dr. Mikó Imre, Dr. Nyiridi Gézáné, Linczky Julia, dr. Boros György titkár. A bizott-ságok megalakultak, az évi programot megkésztették és a fiókegyletckhez rö-vid idő alatt kiküldik.

Az orsz. iparegyesületi ezüst dísz éremmel kitüntetve.

Braun Mihály

:: HANGSZERKÉSZITŐ MESTER, ::
a kolozsvári zeneconservatórium szállítója.

Kolozsvár,
Wesselényi Miklós-u. 18.

Finom hegedűk, violák és esellők
készítési műterme. Valódi clasz,
nén. et quint tisztá bél és csak
saját készítő éryü forott hurok.

A legnehezebb javítások művészies kivitelben elkészítettnek.

Blouz, alj, pon-
gyola, női divat-
cikkek, rövidárúk
és női kézimunkák
legelőnyösebben és
:: legolcsóbban ::

Sipos Jenő

Kolozsvár Mátyás-téri
áruházában szerez-
hetők be.

Vidékre választá-
sul is küldök. —
Árjegyzék ingyen
és bérmentve.

Telefon szám :
— 720. —

DEUTSCH MIKSA KOLOZSVÁRT, MŰSZERÉSZ

Mátyás-tér 7. sz.
Francia különlegességeket tucatonként 2 K-tól feljebb
szállít discretio mellett. Szemüveg és csiptetők 1 K-tól.

TELEFON 776.

ELEFON 776.

MATTAY és HUTTER

✕ BORKERESKEDÉSE ✕

Kolozsvárt. — Telefon 190.

Kitűnő asztali borok 72 f.-től 90 f-ig.
Pecsenyeborok .... 96 f.-től 2 K-ig.
Piros bórok ..... 1 K-tól 2.40 f-ig.
.....

Szászvevesszősi borok a mélt. gróf De-
genfeld Lajos úr
terméséből .... 1,20 f-től 2 K-ig.
Hegyaljai tokaji borok 1.60 f-től 6 K-ig.

Vigalmi meghívókat, táncrendeket, eljegyzési kár-
tyákat iegizlésebben és **„Ellenzék”** - nyomda.
leggyorsabban készít az

M. Á. V. ERDÉLYI FŐ- ÉS MELLÉKVONALAINAK MENETRENDJE.

Az összes vég- és csatlakozó állomások kimutatásával. Érvényes 1909. okt. 1-től

I Gy.	655	Sz.	820	Sz.	540	Gy.	910	ind	Budapest k. p. u.	é. k.	Sz.	720	Gy.	730	Sz.	640	Gy.	955
Sz.	520	"	832	"	727	"	553	é. k.	Kolozsvár	(ind.)	"	692	"	1110	"	649	"	100
"	540	"	854	"	832	"	611	ind.		(é. k.)	"	510	"	1050	"	610	Sz.	1236
"	0 ⁵⁸	"	1016	"	1017	"	726	é. k.	Ar.-Gyéres A)	ind.	"	344	"	930	"	443	"	1146
"	0 ²⁵	"	1054	"	1115	"	747	é. k.	Kocsárd B)	ind.	"	307	"	900	"	415	"	1119
"	7 ¹¹	"	1143	"	1232	"	824	é. k.	Tövis	(ind.)	"	157	"	812	"	325	"	1029
"	831	"	1206	"	133	"	829	ind.		(é. k.)	"	132	"	755	"	224	"	1020
"	904	"	1239	"	208	"	853	é. k.	Küküllőszög C)	ind.	"	1253	"	727	"	153	"	930
"	955	"	127	"	308	"	930	é. k.	Kis-Kapus D)	ind.	"	1146	"	643	"	100	"	842
"	1120	"	300	"	447	"	1034	é. k.	Szegesvár E)	ind.	"	1004	"	525	"	1136	"	713
"	—	"	326	"	532	"	1054	é. k.	Héjasfalva	ind.	"	937	"	459	"	1113	"	—
"	—	"	708	"	855	"	144	é. k.	Brassó F)	ind.	"	620	"	214	"	740	"	—
II Gy.	635	Sz.	800	Gy.	200	Sz.	930	ind	Budapest k. p. u.	é. k.	Sz.	605	Gy.	115	Sz.	725	Gy.	955
"	1212	"	329	"	654	"	607	é. k.	Arad	(ind.)	"	930	"	818	"	1125	"	416
"	1222	"	404	"	704	"	632	ind.		(é. k.)	"	850	"	808	"	1050	"	403
"	307	"	902	"	1001	"	1052	é. k.	Piski α)	ind.	"	412	"	598	"	615	"	1255
"	406	"	1030	"	1103	"	1217	é. k.	Alvincz β)	ind.	"	248	"	407	"	448	"	1142
"	427	"	1049	"	1105	"	1237	é. k.	Gy.-Fehérvár γ)	(ind.)	"	225	"	354	"	423	"	1119
"	—	"	1125	"	1137	"	116	é. k.	Tövis	ind.	"	200	"	333	"	355	"	1057
A. Sz.	732	V.	1032	V.	715	Sz.	1025	ind	Ar.-gyéres	é. k.	Sz.	430	V.	955	V.	329	Sz.	912
"	754	"	1054	"	737	"	1047	é. k.	Torda	ind.	"	410	"	935	"	309	"	852
B. V.	201	Sz.	805	Sz.	315	Sz.	910	ind	Kocsárd	é. k.	Sz.	740	Sz.	240	Sz.	834	V.	1231
"	249	"	846	"	356	"	931	é. k.	M.-Ludas B)	ind.	"	700	"	156	"	734	"	1143
"	436	"	1025	"	531	"	1127	é. k.		(ind.)	"	526	"	1210	"	615	"	935
"	450	V.	1037	V.	553	"	—	ind.	M.-Vásárhely	(é. k.)	"	—	V.	820	V.	552	"	920
"	622	"	1201	"	725	"	—	é. k.	Szász-Régen	ind.	"	—	"	655	"	437	"	754
"	803	"	124	"	905	"	—	é. k.	Déda	ind.	"	—	"	534	"	325	"	617
B1 V.	345	"	—	"	—	"	—	ind	M.-Ludas	é. k.	Sz.	730	"	—	"	—	"	—
"	919	"	—	"	—	"	—	é. k.	Sajó-Magyarós	ind.	Sz.	127	"	625	"	—	"	—
"	1016	"	—	"	—	"	—	é. k.	Bosztorce	ind.	"	1240	"	530	"	—	"	—
C. V.	302	Sz.	934	V.	225	"	—	ind	Küküllőszög	é. k.	V.	844	Sz.	1243	V.	654	"	—
"	828	"	250	"	850	"	—	é. k.	Parajd	ind.	"	411	"	745	"	130	"	—
D. Sz.	228	Sz.	950	T.	522	V.	650	ind	Kis-Kapus	é. k.	V.	98	T.	252	Sz.	605	Sz.	1230
"	338	"	1126	"	725	"	856	é. k.	Nagy-Szeben D1)	ind.	"	726	"	100	"	434	"	1113
V.	812	V.	548	"	—	"	—	é. k.	Fogarás	ind.	"	333	"	—	"	—	"	442
D1 V.	521	V.	145	"	831	"	—	ind	Nagy-Szeben	é. k.	V.	700	V.	322	Sz.	1009	"	—
"	527	"	221	"	913	"	—	é. k.	N.-Disznód	ind.	"	627	"	248	"	935	"	—
E. V.	244	V.	1052	"	—	"	—	ind	Szegesvár	é. k.	V.	848	V.	602	"	—	"	—
"	316	"	1122	"	—	"	—	é. k.	Héjasfalva	ind.	"	820	"	533	"	—	"	—
"	544	"	142	"	—	"	—	é. k.	Sz.-Jólvarhely	ind.	"	616	"	250	"	—	"	—
F. Sz.	515	Sz.	858	V.	305	T.	700	ind	Brassó F1)	é. k.	Sz.	816	Sz.	159	Sz.	633	Sz.	1008
"	630	"	1025	"	430	"	823	é. k.	S-Szt.-György F2)	ind.	"	656	"	1241	"	505	"	848
"	759	"	1209	"	66	"	—	é. k.	Kovácsna	ind.	"	535	"	1111	"	333	"	—
"	1015	"	228	"	856	"	—	é. k.	Bereczk	ind.	"	324	"	855	"	103	"	—
F1 V.	690	V.	826	V.	409	V.	933	ind	Brassó	é. k.	V.	732	V.	157	V.	720	"	—
"	737	"	952	"	525	"	1049	é. k.	Zernest	ind.	"	610	"	1240	"	612	"	—
F2	650	V.	1035	T.	1244	V.	500	ind	S-Szt.-György	é. k.	V.	620	V.	1205	V.	425	Sz.	738
"	906	"	101	"	523	"	803	é. k.	Mádéfalva	ind.	"	342	"	833	"	206	"	619
"	1116	"	316	"	918	"	—	é. k.	Gy.-Szt. Miklós	ind.	"	—	"	514	"	1200	"	418
α	610	V.	1125	V.	402	V.	1112	ind	Piski α1)	é. k.	V.	425	V.	1035	V.	300	Sz.	820
"	1006	"	358	"	755	"	426	é. k.	Petrosény	ind.	"	1201	"	715	"	1036	"	505
T.	1157	"	601	"	924	"	623	é. k.	Lupény	ind.	"	1033	"	540	"	848	T.	301
α1	620	V.	1135	T.	425	V.	1103	ind	Piski	é. k.	V.	448	T.	1025	V.	250	T.	810
"	732	"	1244	"	537	"	1216	é. k.	V.-Hunyad	ind.	"	339	"	913	"	141	"	658
β	200	V.	740	Sz.	421	"	—	ind	Alvincz	é. k.	V.	645	Sz.	1122	V.	858	"	—
"	655	"	1224	"	821	"	—	é. k.	N.-Szeben	ind.	"	152	"	743	"	350	"	—
γ	437	V.	940	T.	436	"	—	ind	Gyulafehérvár	é. k.	V.	723	T.	1103	V.	614	"	—
"	733	"	1232	"	747	"	—	é. k.	Zalathna	ind.	"	455	"	820	"	343	"	—